

i Forlegenhed for at skaffe Midler til Statens Behov, var det Hartkornet, der blev bebyrdet, og dette har naturligtvis haft sin store Indflydelse paa de Billaar, under hvilke Landmændene ogsaa nu leve. Der har dernæst ogsaa med Rette været Klaget over, at den Matrifel, vi have, ikke mere svarer til de virkelige Forhold. Der er f. Ex. mange Eiendomme paa en eller to Lønder Hartkorn, hvor der nu holdes 40—50 Rper, medens derimod andre med meget større Hartkorn ikke kunne drive det til mere end maaste Halvparten af, hvad en saadan Eiendom har. Det ligger deri, at Opdyrkingen er foregaaet, siden Matrifelen blev fastsat, og at der har ligget mange gode Jorder under Lyngen. Men hvorom Alting er, hvorledes den nuværende Tilstand er kommen til Veie, lader jeg staa hen, jeg har kun taget Hensyn dertil, forsaavidt jeg agter at paavise, hvorledes man skal arbejde for at hjælpe paa det Bestaaende, uden at jeg dog skal fordybe mig videre deri. Med Hensyn til den nye Matrifel, som har været omtalt, gjorde den høitærede Finansminister opmærksom paa, at det vilde være forbundet med store Besøftninger at skaffe en saadan; det vilde tage lang Tid og kræve meget Arbejde, og man kan jo forudsige, at det vilde gaa med den som med den nuværende, at, naar den blev færdig, vilde den heller ikke svare til de faktiske Forhold. Det er mærkeligt nok, at just i denne Tid er der i andre Lande den samme Slags Besværigheder for de faste Eiendomme som hos os. Der har i de sidste Aar i Frankrig været Bestræbelser efter at faae Udgifterne paa de faste Eiendomme omfordelte paa en mere hensigtsmæssig Maade, og der har ogsaa der været foreslaaet, at der skulde optages en ny Matrifel. Men da denne Sag blev nærmere undersøgt, viste det sig, at der vilde medgaa en Krediedel af en Milliard til at faae den i Stand og en aarlig Udgift af 10 Millioner Frøs for at overholde, hvad dermed stod i Forbindelse, og derfor blev man afstrecktet deraf. Men man er ogsaa der gaaet en anden Veie, idet der ogsaa der tidligere har været Klager i denne Retning. Det nærmest liggende er jo, naar man erkjender, at de faste Eiendomme i det Hele ved Konjunkturerne ere komne i en af Hensyn til Staten betænkelig Stilling, da at lade indtræde en Nedsettelse af Skatterne, naturligtvis ikke blot en Nedsettelse i Hartkornsskatten, men tillige en tilsvarende i Bygningskatten, der staaer jevnside med Hartkornsskatten. Hvor stor denne Nedsettelse skal være, tør jeg ingen Mening have om i dette Øieblik; men jeg tror, at det er et Moment, der maaske overveies, om man i ethvert Fald ikke bør gjøre et Skridt i denne Retning. Dersom Staten ved sine Love om Rentefoden er Skyld i, at 5 pCt. aarlig Rente er det Normale, uagtet den siger, at 4 pCt. skal være det, mener jeg, at det kunde være Statens Opgave ad forskellige Veie at til-

veiebringe en Lettelse, dels i Skatterne og dels paa anden Maade, saa at denne ene Procent kunde blive sparet for de vedkommende Ciere. Jeg siger ikke, at dette skal ske alene ved en Skattenedsettelse, men der er ogsaa andre Maader, paa hvilke man kan komme de faste Eiendomme til Hjælp. Ved Siden deraf tror jeg ogsaa, at der kan og bør gjøres Noget fra Statens Side for at lette Prioritetsforholdene eller, hvad man kan kalde Kreditforholdene for de faste Eiendomme. At der kan gjøres Noget i denne Retning, derom tvivler jeg aldeles ikke. Naar vi se de store Midler, der paa forskjellig Maade nyde Godt af Statens Bestyttelse, forekommer det mig, at man kan stille den Fordring til dem, at de ogsaa til Gjengjæld skulde gjøre Staten deres Nytte, og dersom man kunde faae slaaet en Bestemmelse fast om, at alle de Midler, der tilhøre Staten, og ikke ere nødvendige til Statens eget Behov, Reserfefond og Kassebeholdning, skulde indsettes i faste Eiendomme, og at de Midler, der paa nogen Maade staa under Statens Bestyttelse, ligeledes skulde det, eller i det Mindste skulde anvendes til at indkøbe Kreditforeningsobligationer for, saa forekommer det mig, at det vistnok vilde kunne faae nogen Indflydelse paa den Lethed, hvormed man kunde skaffe de faste Eiendomme Laan. Jeg ser ikke, at der er noget som helst Uretfærdigt i, at man fik det, thi det er aabenbart, at naar f. Ex. visse uhyre Midler staae under Statens Bestyttelse — og vi have jo set, at Staten i enkelte Tilfælde har godgjort Summer, der ere blevne dem besvægne —, er det ogsaa i sin Orden, at de komme til paa deres Vis at gavne det Samfund i det Hele, under hvis Bestyttelse de staa. Jeg skal iøvrigt ikke gaa videre ind herpaa, da det vil blive altsfor vidtløftigt. Jeg skal dog gjøre een Bemærkning til. Her er et stort Institut i vort Land, som er blevet til derved, at man har paalagt Eiendomsbesiddere en umaadelig Byrde i de vanskeligste Tider; det er Nationalbanken. Det er mig nok bekendt, at den gjør Noget for at støtte Kreditforholdene for de faste Eiendomme, og jeg siger ikke, at den gaar udenfor sin Opgave, naar den ogsaa støtter Handel og Industri, tværtimod, og det staaer jo ligefrem ogsaa i dens Octroi; men det forekommer mig, at, efter at der er opstaaet saa mange Handelsbanke som nu, hvor Handelen og Industrien kan finde Lettelse, kunde det nok være at tage under Overveielse, om ikke Nationalbanken kunde have sin Opmærksomhed noget mere henvendt paa dem, der i trange Tider maatte tjene til Grundlag for dens Oprettelse. Dette er kun en Hensigt til Overveielse for alle Vedkommende, og jeg skal ikke omtale dette Punkt om Statskatterne og de nærmest i Forbindelse dermed staaende Instituters Stilling videre, men derimod nævne en anden Ting, som tynger paa Hartkornet, og det i langt højere Grad end Statskatterne, nemlig Kommuneafgifterne. Med Hensyn til dem er der